

Tjänsteställe/handläggare

Kansli- och utveckling
Ulrika Zetterberg
E-post: ulrika.zetterberg@oskarshamn.se
Tel: +46 010-35 60 000

Beslutsinstans
Kommunstyrelsen

Yttrande över remiss - Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner kansli- och utvecklingsenhetens yttrande och skickar det till Klimat- och näringslivsdepartementet som Oskarshamn kommuns yttrande.

Ärendet

Oskarshamn kommun har beretts möjlighet att yttra sig över Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av promemorian *Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten*. Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 15 december 2025. Svaren ska lämnas per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se, med kopia till kn.me.remissvar@regeringskansliet.se. Diarienummer KN2025/01872 och Oskarshamn kommun ska anges i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret ska lämnas i två versioner – word och tillgänglighetsanpassad pdf (2018:1937). Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Bakgrund

Promemorian innehåller förslag till ändring av miljöbalkens kapitel om hushållning med mark och vatten (4 kap. 3 och 4 §§) i syfte att möjliggöra utbyggnad av kärnkraft på fler platser längs Sveriges kust. Den svenska kusten har från gränsen mot Norge utan avbrott fram till strax söder om Gävle, utpekade riksintressen för antingen obruten kust eller högexploaterad kust. Även Öland och Gotland omfattas. Inom riksintresse för obruten kust får idag kärnteknisk anläggning inte uppföras. Inom riksintresse för högexploaterad kust, bilaga 1, får kärnteknisk anläggning uppföras på de platser där det idag redan finns kärnkraft. Lagändringen öppnar upp för att fler platser lämplighet för byggande av kärnteknisk anläggning ska kunna bedömas utifrån miljöbalkens och kärntekniklagens bestämmelser. Skälen till förslaget är regeringens bedömning att kraftsystemet behöver stärkas för att möta behovet av den gröna omställningen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Promemorian omfattar en konsekvensanalys av lagförändringen, som berör bland annat kommuner. Som exempel på hur kommuner kan påverkas nämns:

- översiktsplanering
- detaljplanering
- bygglov
- andra eventuella tillstånd och dispenser
- kommunernas roll i samband med tillståndsprövning som företrädare för allmänna intressen enligt miljöbalken (22 kap. 6 §)
- nya arbetstillfällen
- bostadsförsörjning

- samhällsservice
- beredskapsplaneringen vid krissituationer och
- ett förändrat och utökat behov av kompetens.

Kansli- och utvecklingsenhetens yttrande

Oskarshamns kommun har granskat Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av promemorian översiktligt och ur ett lokalt perspektiv.

Oskarshamns kommun har en unik kust och skärgård med över 5 000 öar, varav en av dem är den mytomspunna nationalparken Blå jungfrun. Oskarshamns kommun är därmed Sveriges fjärde mest ö-rika kommun. Kusten erbjuder en blandning av öppna vatten, vikar och halvöar. Med andra ord är vår kust och skärgård en fantastisk tillgång som vi gärna berättar om och är stolta över. Som kärnkraftskommun är vi generellt sett också positiva till att ny kärnkraft byggs i Sverige. Att det öppnas upp för möjligheten att bygga på fler ställen borde medföra att elen då kan produceras där den bäst behövs och att behovet av transmissionsledningar blir lägre än om det byggs på ett fåtal platser. Idag är de befintliga kärnkraftverken en nationell angelägenhet, men med byggande av fler och mindre verk, kommer de troligtvis mer ha karaktären av lokal eller regional angelägenhet. Hur detta kommer att påverka utvecklingen är svårt att avgöra. På politisk nivå finns en bred samsyn när det gäller kommunens inställning till ny kärnkraft i Oskarshamns kommun. Kommunens erfarenhet av Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB:s) val av platser för omhändertagande av det uttjänta kärnbränslet har gett oss en djup förståelse för processerna och frågornas komplexitet men också behovet av att skapa engagemang och förmedla kunskap. Utan det bidrag vi erhöll för att skapa en kommunal organisation kring frågorna, hade den kommunala tillstyrkan 2018 med stor sannolikhet dröjt eller eventuellt uteblivit. Med detta sagt vill vi framföra följande: kärnkraft är fortfarande en nationell angelägenhet som ska lösas på lokal nivå. Vid framtida prövningar vill vi betona vikten av att Regeringen bidrar till att finansiera det arbete som kommunerna gör i samband med etablering av ny kärnkraft.

Vi vill i samband med remissen av denna promemoria också belysa vikten av kunskap, erfarenhet och folklig förankring vid planering, byggande och drift av kärnkraftverk. I Oskarshamn har vi detta. En nyligen genomförd lokal opinionsundersökning¹ visar att 75 % av kommunens invånare ställer sig mycket eller ganska positiva till att ny kärnkraft byggs i kommunen. Denna inställning är ett resultat av det arbete som genomförts i kommunen under många års tid, både när det gäller kärnkraft och när det gäller frågor om slutförvar av uttjänt bränsle. Den positiva inställningen till kärnkraft är troligtvis också ett resultat av att många kommuninvånare jobbar på OKG eller känner någon som jobbar på OKG. Med detta vill vi framföra att vi tror att det med stor sannolikhet går snabbare att få igenom ett folkligt förankrad kommunal tillstyrkan i en kommun som redan inrymmer kärnkraft.

Lagförslaget öppnar upp för att kärnkraft ska kunna provas på fler platser längs den svenska kusten, även på Öland och Gotland. Vid framtagande av en detaljplan provas platsens lämplighet utifrån bestämmelser i plan- och bygglagen samt miljöbalken, ofta utifrån ganska bristfälliga uppgifter om anläggningens markanspråk, etc. I tillståndprocessen provas platsens lämplighet utifrån miljöbalkens bestämmelser mer ingående baserat på specifika uppgifter om den planerade verksamhetens påverkan på omgivningen och platsens specifika förutsättningar med avseende på exempelvis omgivningens känslighet och risker, såsom prognosticerat säkerhetsläge. Platsens lämplighet utifrån effektbehov, elmarknad, totalförsvaret, tillgänglig elinfrastruktur, etc, provas inte. När Regeringen nu öppnar upp för att alla platser är lämpliga tills motsatsen bevisats i en prövning, tror vi att det kan finnas en risk för att gapet mellan elområden ökar, snarare än minskar. Vi tror att det kan behövas en grov analys av vilka platser som faktiskt lämpar sig för kärnkraft, och att de ändringar i lagstiftningen som behöver göras för att möjliggöra prövning av nya platser lämplighet, ska göras utifrån resultatet av en sådan analys. En sådan första "lämplighetsprövning" skulle ge en mer samhällsekonomiskt effektiv uppbyggnad av den svenska kärnkraften.

¹ Novus, 2025

I dag får kommunen inte bevilja bygglov för ny bebyggelse av fritidshus längs kusten upp till Simpevarp (Riksintresse för högexploaterad kust), såvida det inte utgör en komplettering till redan befintlig bebyggelse eller om det finns särskilda skäl. Oskarshamn kommuns tillämpning av miljöbalkens bestämmelse är, att tomter som idag är oexploaterade men ligger tillsammans med andra fritidshus inom ett detaljplanerat område är att betrakta som redan ianspråktaga. Det är alltså enligt kommunens tolkning av bestämmelsen, detaljplanen som styr och inte förbudet i miljöbalken. Som vi får förstå promemorian, medför förslaget att förbudet mot att bevilja bygglov för fritidshus söder om Simpevarp kvarstår samt utökas till att gälla även kuststräckan norr om Simpevarp. I detta område (exempelvis Koviksnäs, Klintemåla och Adriansnäs) finns befintliga detaljplaner med obebyggda tomter som ägs av privata fastighetsägare. För dessa tomter kommer kommunen – om tolkningen är korrekt - även fortsättningsvis kunna godkänna bygglov för fritidshus. Däremot kommer kommunen, om lagändringen införs, inte kunna ge bygglov för enskilda fritidshus eller grupper av fritidshus utanför detaljplanerat område längs hela kommunens kuststräcka. Kommunen önskar att Klimat- och näringslivsdepartementet tydliggör denna påverkan på kommunens möjlighet att upprätta detaljplaner och godkänna bygglov. Om kommunens tolkning är rätt, anser vi att syftet med den föreslagna lagändringen bör kunna uppnås på annat sätt, exempelvis genom att se över och begränsa riksintresseanspråket.

Konsekvenser för barn och unga

Promemorian föreslår att fler platser längs den svenska kusten ska kunna prövas vad gäller lämplighet för kärnkraft. Beslutet som kommunstyrelsen har att ta ställning till avser ett yttrande som i stora drag är positivt till föreslagen lagförändring. Beslutet förväntas därför inte få några konsekvenser av betydelse för varken barn eller vuxna.

Henrik Andersson
Kommundirektör

Ulrika Zetterberg
Utvecklingschef

Beslutsunderlag**Skickas till****För kännedom:****För åtgärd:**

Kansliet